

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1203/2019
13.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марко Балетић, адвокат из ..., против тужене Народне банке Србије, Београд, ради поништаја одлуке и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1025/18 од 05.10.2018. године, у седници одржаној 13.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1025/18 од 05.10.2018. године у ставу првом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1025/18 од 05.10.2018. године у ставу другом и трећем изреке, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиље и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 3051/13 од 29.06.2017. године и одбија захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3051/13 од 29.06.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и поништене одлуке првостепене дисциплинске комисије тужене Пдк 133/9 од 28.01.2003. године и одлука другостепене дисциплинске комисије тужене број 97/03 од 02.02.2003. године као незаконите. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да је врати на рад на послове и радне задатке које одговарају њеној стручној спреми и радним способностима. Ставом трећим изреке, утврђено је да је тужба тужиље повучена у делу захтева у ком је тражила да се обавезе тужена да за њен рачун уплати доприносе за обавезно социјално осигурање за период од 04.03.2003. године до дана повратка тужиље на рад. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1025/18 од 05.10.2018. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом и четвртим изреке, а жалба тужене одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је

првостепена пресуда у ставу другом изреке и обавезана тужена да тужиљу врати на рад на послове и радне задатке који одговарају њеној стручној спреми и радним способностима. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка и тужена обавезана да јој те трошкове и накнади у висини од 33.000,00 динара, док је преко досуђеног износа захтев тужиље одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужена је изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је поднела одговор на ревизију, захтевајући трошкове њеног састава.

Одлучујући о ревизији тужиље на основу члана 399. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04, 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 и 55/2014), јер је тужба у овој парници из радног односа поднета 11.03.2003. године, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана у погледу одлуке о незаконитости отказа, а основана у погледу одлуке о реинтеграцији.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, директор Филијале у Новом Саду је актом од 13.01.2003. године поднео предлог Комисији за покретање дисциплинског поступка за утврђивање одговорности тужиље због теже повреде радне дужности из члана 74. став 2. тач. 1. и 13. Правилника о радним односима у НБЈ, а по основу дисциплинске пријаве шефа одсека за правне кадровске и административне послове. Првостепена дисциплинска комисија је донела одлуку о покретању дисциплинског поступка Пдк 133 од 15.01.2003. године, одржан је дисциплински претрес 24.01.2003. године за чије је одржавање позив уредно достављен тужиљи, али тужиља на њега није приступила. На претресу је прочитана изјава тужиље од 10.01.2003. године и саслушани сведоци наведени у нижестепеним пресудама. По одржаном дисциплинском претресу првостепена дисциплинска комисија правног претходника тужене тада НБЈ Филијала у Новом Саду је донела одлуку о изрицању дисциплинске мере Пдк 133/9 од 28.01.2003. године којим је тужиља на радном месту ... у Одсеку за ..., Одељења за ... НБЈ Филијале у ... оглашена одговорном зато што је 31.12.2002. године одбила извршавање поверених послова на тај начин што је одбила да потпише пуномоћје за подизање поште филијале код поште ... у којој је наведена као једна од три запослена радника који се овлашћују да врше те послове у 2003. години, што је квалификовано као тежа повреда радне дужности из члана 74. став 2. тач. 1. и 13. Правилника о радним односима – неизвршавање или несавесно вршење поверених послова и непридржавање одредаба закона и општих и појединачних аката. Одлуком другостепене дисциплинске комисије НБС од 25.02.2003. године одбијена је жалба тужиље и потврђена одлука првостепене дисциплинске комисије. Тужиља је благовремено обавестила првостепену дисциплинску комисију да није у могућности да због болести приступи на претрес који се одржава 24.01.2003. године и за потврду својих навода доставила извештај о привременој спречености за рад од 22.01.2003. до 04.03.2003. године. Првостепена дисциплинска комисија је на записнику са заседања од 24.01.2003. године констатовала да је тужиља обавестила овај орган да због болести не може да присуствује расправи и

приложила потврду Дома здравља Нови Сад од 22.01.2003. године у којој се наводи да се очекује да ће привремена спреченост трајати до 22.02.2003. године, да је тражила одлагање претреса јер по мишљењу психијатра није још 30 дана рачунајући од 22.01.2003. године способна да да ваљан исказ и да према налазу и мишљењу вештака неуропсихијатра следи да је због стресних ситуација на радном месту дошло код тужиље до психичких проблема у виду мешовитог страха и депресије што је манифестовано кроз осећај напетости, преосетљивости, раздражљивости, узнемирености и пратећих вегетативних симптома страха, да је временом дошло до дубљих психичких поремећаја који су попримили психотичне размере са клиничком сликом која одговара неспецификованој, неорганиској психози све до отворене параноидности да тужиља болује од хроничне неспецификоване неорганиске психозе и да није била способна да приступи на дисциплинску расправу 24.01.2003. године и да штити своја права и интересе, као и да би присуство тужиље на тој расправи довело до погоршања болести. Тужиљи је решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Филијале Нови Сад утврђено право на старосну пензију од 07.09.2005. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови закључили да је тужени ускратио тужиљи право на одбрану због чега је решење о отказу уговора о раду незаконито.

Према члану 97. став 3. Правилника о радним односима правног претходника тужене претрес се може одржати без присуства запосленог, ако он уредно прими позив, а изостанак не оправда.

Према члану 7. Конвенције МОП бр. 158 о престанку радног односа на иницијативу послодавца, радни однос радника неће престати због разлога везаних за понашање радника или његов рад пре него што му се омогући да се брани од изнетих навода, осим ако се с разлогом не може очекивати од послодавца да му пружи ту могућност.

Имајући у виду да је тужени и поред обавештења тужиље о немогућности присуствовања заказаној расправи, коју је документовала лекарским извештајем, расправу ипак одржао, и донео овде побијане одлуке, и по оцени ревизијског суда тужиљи је на тај начин ускраћено право на одбрану што побијане одлуке туженог чини незаконитим.

Приликом доношења одлуке о реинтеграцији другостепени суд је погрешно применио материјално право закључујући да навршење 65 година живота и 15 година стажа осигурања представља факултативан основ за престанак радног односа јер се послодавац и запослени могу споразумети да запосленом радни однос не престане.

Пре свега навршење 65 година живота и 15 година стажа осигурања јесте услов за престанак радног односа по сили закона. Факултативан основ за наставак радног односа је споразум између послодавца и запосленог, који се у суштини доноси одлуком послодавца. Факултативни основ за продужење радног односа не представља основ за реинтеграцију у радни однос због незаконитог решења о отказу. Реинтегрисати се могу само лица која би се иначе налазила у процесу рада (у односу на која није наступио неки од услова престанка радног односа по сили закона). Како би тужиљи радни однос престао по сили закона даном стицања услова за старосну пензију на основу члана 110.

став 1. Закона о радним односима ("Службени гласник РС" бр. 55/96 и 28/01) који се у конкретном случају примењује јер су одлуке туженог из 2003. године, то она, по правилном закључку првостепеног суда не може основано захтевати враћање на рад.

С обзиром на то да тужиља није успела у поступку пред другостепеним судом, то је одбијен њен захтев за накнаду трошкова пред тим судом.

Одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова састава одговора на ревизију јер ти трошкови нису били ни нужни ни неопходни за одлучивање о овом правном леку (члан 150. става 1. ЗПП).

На основу члана 404. и члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић